

| Status   | Datum vergadering Gedeputeerde Staten | Eindtermijn |
|----------|---------------------------------------|-------------|
| Openbaar | 4 november 2025                       | n.v.t.      |

**Onderwerp**

rolneming provincie bij warmtesystemen en warmtebedrijf

**Advies**

1. Vast te stellen de verkenning naar deelname van de provincie in een warmtebedrijf, mei 2025.
2. In te stemmen met het invullen van een coördinerende rol in de warmtetransitie in de provincie.
3. Vast te stellen de GS-brief aan Provinciale Staten over de provinciale rolneming en deelneming in warmtebedrijven.
4. Vast te stellen de publiekssamenvatting over de provinciale rolneming bij de ontwikkeling van warmtesystemen.

**Besluit GS**

Vastgesteld conform advies

**Bijlagen**

1. Verkenning naar deelname van de provincie in een warmtebedrijf, mei 2025.
2. GS-brief "Rolneming provincie in warmtesystemen en warmtebedrijf".
3. GS brief "Appreciatie nMIEK-advies Vlottrekken warmte in Zuid-Holland" (3 december 2024; PZH-2024-864298258 DOS-2015-0005387)"
4. Advies "Vlottrekken warmte in Zuid-Holland" ('s Gravenhage, 5 november 2024)

## 1 Toelichting voor het College

De provincie stelt zich tot op heden vooral faciliterend en verbindend op in de warmtetransitie. In het Klimaatakkoord is de regie op de warmtetransitie toegewezen aan de gemeente. We constateren in toenemende mate dat deze rol van de provincie niet toereikend is om de noodzakelijk geachte opschaling en tempoversnelling in de warmtetransitie te bereiken. Het Klimaatakkoord is door het Interprovinciaal Overleg (IPO) ondertekend en daarmee hebben de provincies zich gecommitteerd aan de doelstellingen, waaronder een klimaatneutrale energievoorziening in 2050. Dit heeft doorwerking voor de provinciale rol. De directe wettelijke taak is voor provincies zeer beperkt maar de klimaatdoelen 2030 en 2050 leggen een verantwoordelijkheid neer bij alle overheden. Op basis van het advies “Vlottrekken van Warmte in Zuid-Holland”, de appreciatie daarvan en aanvullende bevoegdheden van de provincie als gevolg van de in 2027 voorziene inwerkingtreding van de Wet collectieve warmte (Wcw) en het Besluit gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Bgiw) zijn voorstellen geformuleerd voor een meer coördinerende vormgeving van de provinciale rol in een brief aan PS.

### Toelichting voorstel rol Provincie

In de brief van 3 december 2024 ‘Appreciatie nMIEK-advies “Vlottrekken warmte in Zuid-Holland heeft het college Provinciale Staten al geïnformeerd over het nMIEK advies en de inzet daarbij voor de clusteraanpak. Ook zijn de Staten in deze brief geïnformeerd dat de provincie inzet op de coördinatie van de programma’s voor warmtetransport en de ontsluiting van restwarmte in het kader van een bronnenstrategie en de integrale programmering van warmtesystemen in het toekomstige energiesysteem.

We zullen nauw betrokken zijn bij de aanpak van de in het advies gedefinieerde zes grote warmteclusters. Voor de delen van de provincie waarvoor aansluiting op de collectieve warmtesystemen van deze zes clusters niet in de rede ligt werkt de provincie de aanpak voor de ondersteuning van lokale warmte-oplossingen verder uit. De focus is met name regio-/ cluster-overstijgend en daarmee passend bij de provinciale positie als middenbestuur.

### Toelichting op de in de brief beschreven activiteiten, volgend uit de voorgestelde rol

- **Coördinatie van warmtetransport- en verbidingsnetten**

De warmteclusters zullen de warmtevraag en de behoefte aan grote warmtebronnen organiseren. Deze inzichten vormen de basis voor de programmering van grootschalige warmteleidingen die meerdere clusters met elkaar verbinden. De provincie zal in de Herziening Omgevingsbeleid (vast te stellen in 2026) de tracés hiervoor verankeren door ‘Verkenninggebieden Warmtetracés’ aan te wijzen, waardoor de besluitvorming versnelt.

- **Coördinatie van restwarmte binnen een bronnenstrategie**

Afgelopen jaar is de provincie samen met haar partners een verkenning gestart naar de ontsluiting van restwarmte uit het havengebied. Hierbij worden ook de vraagstukken rondom de in- en verkoop van restwarmte onderzocht. We zetten in op een programmering van restwarmtebronnen die aansluit op de warmtevraag vanuit de clusters, met als resultaat een evenwichtige verdeling en benutting van restwarmte in het kader van een bronnenstrategie, dus in relatie met warmte uit met name geothermie.

Sinds 2024 wordt gewerkt aan een optimalisatie voor het gebruik van WarmtelinQ (WLQ) en toekomstige transportnetten door de publieke regie te versterken en verbeterde contractvorming uit te werken. De provincie vervult hierin een trekkende rol.

- **Ondersteuning gemeenten bij aanpak lokale warmteoplossingen**

De provincie werkt met regio's en gemeenten aan een aanpak voor lokale warmteoplossingen. Dit is van belang in regio's en gemeenten waar grote collectieve warmtesystemen niet kansrijk zijn. Het is gebleken dat in deze regio's kleinere (lokale) warmteoplossingen een grote bijdrage kunnen leveren aan betaalbare warmte. We zien, complementair aan het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie, een rol in het verbinden en faciliteren van kennis en processen tussen deze gemeenten.

- **Integrale programmering warmtesystemen in toekomstige energiesystemen**

Binnen het pMIEK zal de provincie werken aan de integratie van warmtesystemen in het bredere energiesysteem van Zuid-Holland, zodat duurzame warmteoplossingen effectief aansluiten op de programmering van het gehele energiesysteem van Zuid-Holland (elektriciteit, duurzame gassen en warmte).

#### Te verwachten invulling en resultaten huidige collegeperiode

- **Ontwikkeling en samenwerking warmteclusters**

De gemeenten zullen zich in de komende jaren organiseren en samenwerkingsverbanden aangaan binnen de warmteclusters. De provincie neemt deel in deze clusters en informeert het college over de voortgang. Een voorbeeld betreft het aangaan van de Intentieovereenkomst voor de ontwikkeling van het Regionaal warmtenet Oostland op 13 mei van dit jaar. Bij samenwerkingsvraagstukken tussen gemeenten kan de provincie een verbindende rol spelen.

- **Programmering en coördineren van warmteclusters**

In overleg met de provincie en de regio's heeft het Rijk een programmamanager voor het nMIEK warmtesysteem Zuid-Holland aangesteld die de kansen voor collectieve warmte zal vertalen naar korte termijn acties en afspraken. De programmamanager zorgt voor de samenwerking tussen de warmteclusters en de daarmee samenhangende inzet. Het nMIEK advies uit 2024 is hiervoor de basis. De provincie neemt deel aan de bestuurlijke en ambtelijke aansturing van het nMIEK programma Warmtesysteem Zuid-Holland zodat er goed zicht is op de ontwikkeling van dit programma.

#### Uitkomst verkenning deelname in een warmtebedrijf

De nieuwe Wet Collectieve Warmte (Wcw) is vastgesteld in de Tweede Kamer en wordt naar verwachting op 1 januari 2027 van kracht. Deze wet bepaalt onder meer dat de meerderheid van de aandelen van warmtebedrijven in publieke handen komt. Op dit moment zijn de meeste warmtenetten in onze provincie nog in bezit van private bedrijven zoals Eneco en Vattenfall. HVC is als publiek warmtebedrijf al actief en met Firan (Alliander) en Netverder (Stedin) lopen processen om tot oprichting van warmtebedrijven te komen. Daarnaast is Energie Beheer Nederland (EBN) al jaren betrokken bij de warmtetransitie in Zuid-Holland. EBN zal naar verwachting door het Rijk worden aangewezen als Nationale Deelneming Warmte in warmtebedrijven. Ook Gasunie (100% eigendom van de Staat) is als uitvoerder van WarmtelinQ al jaren betrokken bij de warmtetransitie in Zuid-

Holland. In de Wcw is een artikel opgenomen waarmee de minister een warmtetransportnet beheerder kan aanwijzen voor nieuwe grote warmtetransportnetten zoals WarmtelinQ. In Zuid-Holland is de verwachting dat al deze publieke partijen de komende jaren gezamenlijk kunnen gaan opschalen om warmtesystemen aanzienlijk uit te breiden. Daarvoor is wel nodig dat de nationale randvoorwaarden (subsidies, wetgeving) op orde worden gebracht. Hiervoor loopt een lobby. De nieuwe publieke route vraagt om duidelijkheid over de provinciale rol en eventuele deelneming in warmtebedrijven. Een kernvraag hierbij is of deelname in een warmtebedrijf noodzakelijk is om de gewenste provinciale rol in te vullen en publieke belangen veilig te stellen. Op basis van deze vraag is een verkenning uitgevoerd naar een mogelijke deelname van de provincie in een warmtebedrijf. De verkenning is uitgevoerd met een intern breed projectteam en is extern ondersteund door Fakton Energy.

Uit de verkenning blijkt dat de warmtemarkt nog volop in ontwikkeling is en dat de provincie haar rol momenteel effectief kan vervullen met de uitvoering van het programma nMIEK Warmtesysteem Zuid-Holland en de daarin benoemde rollen van de provincie. Deelname aan een warmtebedrijf heeft daarom op dit moment geen toegevoegde waarde. De situatie kan echter veranderen door de inwerkingtreding van de Wet collectieve warmte (verwacht op 1 januari 2027). Ook zal dan duidelijker worden hoe de rol van de provincie in de praktijk uitpakt. Het advies is daarom om een eventuele provinciale deelname in een warmtebedrijf te blijven evalueren en te toetsen aan de voorgestelde criteria zoals opgenomen in de verkenning (bijlage 2).

#### Beleidskaders

Het voorstel past binnen het beleid van Gedeputeerde Staten en de door Provinciale Staten gestelde kaders, zoals beschreven in het coalitieakkoord en de ambities voor schone energie. Dit voorstel draagt actief bij aan de provinciale ambitie om de aanleg van bovenlokale warmtenetten te versnellen en in publieke handen te geven. Het sluit aan bij de gewenste ontwikkeling van een toekomstbestendig en duurzaam energiesysteem (conform het pMIEK), waarin warmtenetten een sleutelrol vervullen om netcongestie te verzachten dan wel te voorkomen.

#### *Personele gevolgen*

De coördinerende rol kan ingevuld worden vanuit de huidige ambtelijke capaciteit. Hiervoor zijn rijksmiddelen (CDOKE) beschikbaar.

#### *Financieel en fiscaal kader*

|                            |                                            |
|----------------------------|--------------------------------------------|
| Totaalbedrag exclusief BTW | : € 0,00                                   |
| Programma                  | : Ambitie 3 - Schone energie voor iedereen |
| Financiële risico's        | : Er zijn geen financiële risico's.        |

#### *Juridisch kader*

Dit besluit heeft geen juridische gevolgen en betreft uitsluitend de provinciale rolneming.

## **2 Voorafgaande besluitvorming**

Aan Provinciale Staten is toegezegd om nader toe te lichten wat de provinciale rol binnen het warmtesysteem is. Deze toezegging is verwoord in de GS-brief *De publieke borging van de energievoorziening en de provinciale rol* (24 oktober 2023; PZH-2023-840945160 DOS-2015-0005387) en de GS-brief *Appreciatie nMIEK-advies "Vlottrekken warmte in Zuid-Holland"* (3 december 2024; PZH-2024-864298258 DOS-2015-0005387).

Ter voorbereiding op besluitvorming zijn diverse (thema)sessies en overleggen met het college georganiseerd. Hierin is het belang van de ontwikkeling van warmtesystemen in Zuid-Holland belicht en de mogelijke rol van de provincie besproken. Op 2 december 2024 is uw college geïnformeerd over het advies 'Vlottrekken warmte in Zuid-Holland' van Tjerk Wagenaar (5 november 2024) in het kader van het nationaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (nMIEK). Provinciale Staten zijn eveneens over dit advies geïnformeerd.

## **3 Proces**

Informeren van Provinciale Staten middels de GS-brief over invulling van de rol bij de ontwikkeling van warmtesystemen (bijlage 1).

Invulling geven aan de coördinerende rol na een positief besluit van uw college. Afgelopen jaar zijn hierin al voorbereidende stappen gezet, met name binnen het nMIEK- en pMIEK-traject. De samenwerking met het Rijk, gemeenten en andere partners is versterkt en er ligt een stevige basis van vertrouwen om deze rol goed te kunnen uitvoeren.

## **4 Participatie en rolneming**

Zie toelichting voor het college. Het voorstel handelt over de rolneming van de provincie in de warmtetransitie.

## **5 Communicatiestrategie**

Over het besluit wordt niet actief gecommuniceerd, buiten de gebruikelijke publicatie op de website na het besluit van Gedeputeerde Staten. Communicatie over het aangaan van samenwerkingsverbanden etc. die het gevolg zijn van de rolneming zal alsdan worden uitgewerkt en voorgelegd.